

WINDHAGER ÁKOS PHD¹
HUNGARIA, 1956
A FORRADALOM KLASSZIKUS ZENEI EMLÉKEZETE²

Bevezető: 1956 az ellentörténet

Az 1956-os forradalom leveretése után nem sokkal egyrészt nemzeti ellentörténété, másrészt politikatörténeti tabuvá vált a hazai politikai magaskultúrában. 1989-ben hivatalos megítélése megváltozott: az új közéleti elit a XX. századi nemzeti történelem kiemelkedő történeteként határozta meg. A társadalmi közbeszédbe azonban leginkább jelszóként épült be, főként a hosszan tartó politikai elfojtás miatt. Teljesen más képet mutat a forradalom mikrotörténeti olvasata, mert az egyének, családok és kisközösségek létét, életét és sorsát elemi szinten határozta meg a hozzá való viszonyulásuk. Így az ő életükben a hangsúlyos ellentörténet karaktere domborodott ki. A társadalom tagjai a jelenlegi hivatalos szónoklatokon túl leginkább az egykori ellentörténeti jellegű elbeszélésként, sőt, gyakran összeesküvés-elméletként mesélik el. Az egyes emlékezők más olvasatokkal szemben – jó esetben: mellett – határozzák meg saját valóságukat. A klasszikus zenei alkotók művészi megemlékezései szintén nem tudták elkerülni a fő- vagy ellentörténetként való értelmezés feszültségét. Amíg az 1989 előtti emlékenek esetében a tabuval szembeni ellenszegülés motívuma olykor túl is feszítette a művészi keretet, az 1989 utáni alkotásokban már nem elégséges tartalom az igazság kimondása, a tiszteletteljes emlékezés. A forradalom bemutatásához a legtöbb alkotó jelképeket használt. A dolgozat a szűkre szabott terjedelem következtében a három nemzeti-szagrális jelképünk (Himnusz, Szózat, Boldogasszony-anyánk), valamint a Bartók-életmű hatástörténete felől értelmezi a kiemelkedő jelentőségű 1956-os emlékeneket: Kodály: Zrínyi szózata, Szokolay: Magyar zsoltár, Sosztakovics 11. szimfónia, Dubrovay: 1956.

A tanulmány teljes szövege itt olvasható: [Hungaria, 1956](#)

¹ Windhager Ákos PhD irodalom-, művelődés- és zenetörténész, szakíró, egyetemi oktató. Fő kutatási területe a modernitáskori közép-európai kulturális emlékezet. Számos tanulmányban elemezte a XIX–XXI. századi szépirodalom, a klasszikus zene és a tömegkultúra történelemmel folytatott párbeszédét. Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa, a PPKE oktatója.

² Magyar Művészet 2016/4

VÁLOGATÁS A WINDHAGER ÁKOS TANULMÁNYÁBAN SZEREPLŐ ZENEMŰVEK FELVÉTELEIBŐL

Kodály Zoltán: Zrínyi szózata

[Hymn of Zrínyi \(Zrínyi szózata\) - Miklós Zrínyi \(19:23\)](#)

Debreceni Kodály Kórus, vezényel: Párkai István

© 2007 HUNGAROTON RECORDS LTD

Járdányi Pál: Vörösmarty-szimfónia

[Vörösmarty Symphony in five Sections I. Hazádnak rendületlenül \(5:34\)](#)

[Vörösmarty Symphony in five Sections II. Virág és pillangó \(5:58\)](#)

[Vörösmarty Symphony in five Sections III. Hová merült el szép szemed világa \(5:08\)](#)

[Vörösmarty Symphony in five Sections IV. Harci dal \(4:30\)](#)

[Vörösmarty Symphony in five Sections V. A vén cigány \(8:03\)](#)

Szent István Filharmonikusok, vezényel: Ács János

2000 HUNGAROTON RECORDS LTD

[Teljes lejátszási lista megtekintése \(10 felvétel\)](#)

© 1994 Marco-Polo

[Károlyi Pál: Missa in memoriam diei 23 Octobris - Kyrie - Art's Phil-Harmony](#)

[Zenekar \(2:59\)](#)

© 2007 HUNGAROTON RECORDS LTD

[DUBROVAY LÁSZLÓ: 1956 \(48:52\)](#)

Vezényel: Philippe de Chalendar

[11 SHOSTAKOVICH Symph No 11 The Year 1905 in G min Op 103 Dir Valery Gergiev](#)

[Mariinsky Orchestra \(1:00:34\)](#)